Ба шурои диссертатсионии
6D.KOA-077-и назди Академияи
таҳсилоти Тоҷикистон

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дар мавзуи «Ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3. Педагогика: 5.3.5.1. Назария ва методикаи таълими таърих. – Душанбе, 2026. – 202 с.

Мутобиқати мавзуъ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии довталаби дараҷаи илмӣ Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дар мавзуи «Ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ» дар заминаи Феҳристи ихтисосҳои кормандони илм аз рӯйи ихтисос дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, иҷро карда шуда, ба талаботи шиносномаи ихтисоси илмии 5.3.5. Назария ва методикаи таълим ва тарбия (5.3.5.1. Назария ва методикаи таълими таърих), аз он ҷумла ба:

- банди 1. Назария ва методикаи таълими фанҳои ҷамъиятӣ (1.1. Методологияи таълими фанҳои ҷомеашиносӣ; 1.2. Арзиш ва ҳадафҳои таълим);

- банди 2. Назария ва методикаи тарбияи хонандагон дар раванди таълими фанҳои ҷамъиятӣ (муайян намудани ҳадафҳои тарбияи хонандагон мутобиқи вазъияти иҷтимоию фарҳангӣ ва иқтисодии муосири рушди ҷомеа) мутобиқат мекунад.

Таҳқиқот дар доираи шиносномаи ихтисоси зикргардида тамоми унсурҳои зарурии назариявию амалиро дарбар гирифтааст.

Мубрамии мавзуи таҳқиқ. Муаллифи диссертатсия дар таҳқиқоти худ масъалаҳои назариявӣ, амалӣ ва методии ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагонро тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ дар муасиссаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ мавриди таҳқиқ ва баррасӣ қарор додааст. Мубрам будани мавзуи таҳқиқоти илмӣ дар он зоҳир мегардад, ки рушди ҷомеа дар ҳар кишвари пешрафта аз мутахасисони ҷавобгӯ ба талаботи бозори ҷаҳонӣ ва омода кардани чунин мутахассисони вобастагии ногусастанӣ дорад.

Дар замони муосир, таҳсилот яке аз омилҳои умдаи муҳимми ташаккули шахсияти комил ба ҳисоб меравад. Баҳри рушди маҳорат, қобилият, малакаҳои маърифатӣ ва ҳофизаи таърихии хонандагони муассисаҳои таълимӣ истифодаи

самараноки технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ нақши аввалиндараҷа ва муҳимро мебозад.

Муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ таъкид ба амал овардааст, ки: «Барои ҷустуҷӯйи роҳи ҳалли проблемаҳои илми педагогика омӯзиши ҳаматарафаи мероси таърихии гузаштагон, ғояҳо ва андешаҳои педагогии донишпажӯҳон, файласуфон, маорифпарварон, ҳамчунин мулоҳизаи усули таълиму тарбияи дар асарҳои халқӣ мавҷудбуда зарур мебошад».

Тавре ки унвонҷӯй аз баргузории таҷрибаҳо дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ муайян кардааст, истифодаи технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ вобаста ба ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон пурра ҳалли худро наёфтааст, яъне ба таври бояду шояд коркард ва таҳия нашудааст. Илова бар ин, унвонҷӯ дар натиҷаи таҳқиқот мушаххас намудааст, ки дар баъзе муассисаҳои таълимӣ воситаҳои иттилоотию технологияи инноватсионӣ ба таври кофӣ дар амал мавриди истифода қарор дода нашудааст, ки боиси суст инкишофёбии ҳофизаи таърихии хонандагон мегардад.

Муаллифи диссертатсия иброз кардааст, ки истифодаи воситаҳои иттилоотию технологияи инноватсионии таълим, лоиҳаҳо ва захираҳои интернетӣ ба ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон мусоидат мекунад. Ин усулҳо таълимро ҷолиб ва азхудкунии амиқро таъмин мекунанд. Масалан, муҳокимаҳои гурӯҳӣ ва бозиҳои нақшӣ тафаккури интиқодӣ ва ҳамкориро инкишоф медиҳанд. Захираҳои интернетӣ дастрасиро ба маълумот васеъ карда, малакаҳои таҳқиқотиро тақвият медиҳанд. Ин омезиш тафаккур, мутобиқшавӣ ва омодагии доимиро дар хонандагон ташаккул медиҳад, ки дар ҷаҳони муосир муҳим аст.

Хулоса, аз як ҷониб, мубрамӣ, аҳаммияти илмию назариявӣ ва амалии масъалаи баррасишаванда ва аз ҷониби дигар, мавҷуд набудани таҳқиқот дар самти ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ, интихоби мавзуи таҳқиқоти диссертатсионии Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмадро асоснок менамоянд.

Дараҷаи навгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд. Кори довталаб – Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дорои навгонии баланди илмӣ мебошад, ки онро дар якчанд ҷанбаи муҳим метавон арзёбӣ кард. Муаллиф тавассути таҳқиқи масъалаи истифодаи технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ вобаста ба ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, дар илми педагогикаи муосир саҳми назаррас мегузорад.

Навгонии илмии таҳқиқот дар муқаррар намудани аҳамияти салоҳиятҳои калидии хонандагон ва зарурати истифодаи васеи воситаҳои иттилоотию технологияи инноватсионии таълим зуҳур меёбад. Таъкид мегардад, ки

истифодаи воситаҳои иттилоотию технологияи инноватсионии таълим дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ аҳамияти хоса дошта, абзорҳои педагогӣ бояд ба хусусиятҳои салоҳиятҳои асосӣ мувофиқ бошанд. Ҳамчунин, зарурати ба инобат гирифтани вазъиятҳои мушаххаси педагогӣ ва дастгирии методӣ таъкид шуда, исбот карда мешавад, ки истифодаи воситаҳои иттилоотию технологияи инноватсионии таълим муҳити мусоиди фаъолияти муштаракро фароҳам оварда, самаранокии раванди таҳсилотро баланд мебардорад. Аксар вақт хонандагон дар фаҳмидани рӯйдодҳо ва падидаҳои таърихӣ бо мушкилот рӯ ба рӯ мешаванд, ки қобилияти таҳлил ва хулосабарории онҳоро душвор мекунад. На ҳар як омӯзгор барои таълиму тарбияи хонандагон салоҳият дорад, ки ин аксар вақт сабаби пайдоиши ҳолатҳои гуногун миёни омӯзгору хонандагон мегардад.

Инсон имрӯз на танҳо ба малакаҳои амалӣ ва донишҳои назариявии нав, балки ба тавоноии беҳсозии доимии ин дониш ва малакаҳо зарурат дорад. Ба ибораи дигар, инсониятро азхудкунӣ ва бо ҳар роҳ рушд додани фарҳанги омӯзиш дар тамоми давраи ҳаёт зарур аст.

Дар баробари ин, довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дар таҳқиқоти илмии хеш таҳқиқу таҳлили мушкилотҳои муҳимеро вобаста ба мавзуи кори илмии худ ба нақша гирифта, дар ҳаллу фасли онҳо то андозае комёб гаштааст. Зеро аз ҷониби муаллиф бо назардошти вазифаҳои матраҳгардида, маҷмуи методҳои таҳқиқотие ба кор бурда шуданд, ки якдигарро пурра кардаанд.

Зеро муҳаққиқон қайд мекунанд, ки истифодаи технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ вобаста ба ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон имконият медиҳад, ки ба таври инфиродӣ муносибат кардан ба хонандагон, баланд бардоштани дараҷаи ҷалби онҳо ба раванди таълим ва таъмини дастрасии дониш ва захираҳои таълимӣ дар вақти дилхоҳ таъмин карда шавад. Аз ҷумла, истифодаи технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ, воситаҳои ҳамкори маҷозӣ ба рушди салоҳиятҳои муҳим, аз қабили тафаккури интиқодӣ, ҳалли масъалаҳо ва ҳамкорӣ мусоидат мекунанд Ҳамзамон, таъкид мешавад, ки барои самаранок истифода бурдани технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ, омӯзгорон бояд дорои салоҳиятҳои касбии зарурии иттилоотию технологӣ бошанд ва аз усулҳои муосири таълим бо истифода аз технологияи инноватсионии таълим огоҳ бошанд.

Навгониҳои асосие, ки аз ҷониби довталаби дараҷаи илмӣ дар се банд пешниҳод шудаанд, дар баробари бархурдорӣ аз тозагӣ, муҳимму мубрам будан, инчунин, ҷусторҳову ковишҳои дақиқи муаллифи диссертатсияро шарҳу тафсир мекунанд, ки дар асоси мутолиаи пурра ва амиқи осори мавриди таҳқиқи ӯ ба даст омадаанд.

Дар ташаккул ва амалисозии амсилаи педагогӣ, нақши омӯзгор ҳамчун омили муайянкунанда арзёбӣ мешавад. Дараҷаи маҳорати омӯзгор дар иҷрои вазифаҳои идоракунӣ, ташкилӣ, методӣ ва дигар вазифаҳо ба сифати раванди таълим таъсири бевосита мерасонад. Муҳим аст, ки дастгирии методии воситаҳои технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ вобаста ба ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ бо усули универсалӣ, касбият, мубрамӣ, маҷмуӣ ва муназзамӣ амалӣ карда шавад. Ин дастгирӣ бояд ҳамаҷониба буда, тамоми ҷанбаҳои азхудкунии салоҳиятҳои калидии хонандагонро фаро гирад.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта. Диссертатсияи Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дар мавзуи «Ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ» аз нигоҳи эътимоднокӣ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ дар сатҳи баланд қарор дорад. Таҳқиқоти пешниҳодшуда аз нуктаи назариявӣ ва методологӣ ҷиҳати муққаррарот бо асоснокии худ мувофиқ, бо мавзуъ ва предмети таҳқиқот комилан муносиб буда, ба истифодаи самараноки технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ дар ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагони муасиссаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ мусоидат мекунанд.

Довталаби дараҷаи илмӣ таҳқиқоти диссертатсионии худро ҷиҳати асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия дарҷгардида чунин исбот кардааст: «натиҷаи корҳои таҷрибавӣ - озмоиширо тариқи омӯзиш, таҳлил ва ҷамъбаст бо истифода аз маҷмуи методҳо, ки аз мақсаду вазифаҳои таҳқиқот бо пурра кардани методикаҳои гуногун дар такя бо таҷрибаи ҳосилшуда дар фаъолияти таълимиву тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ҳангоми гузаронидани чорабиниҳои таҷрибавию озмоишӣ бар меоянд, ба даст овардааст; корҳои таҷрибавӣ - озмоишӣ ба санҷишу арзёбӣ ва муқоисакунии маълумоти бадастомада оид ба ташкили раванди истифодаи самараноки технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ дар раванди таълим дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ зимни ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон то озмоиш ва баъди озмоиш асос ёфтааст; асоснокии натиҷаҳои таҳқиқотро дар муқаррарот ва хулосаву тавсияҳо ифода гардида ва онро ҳамчун муносибати маҷмуӣ оид ба мушкилот, шоистагии усули таҳқиқот, мақсаду вазифаҳо, ҳамбастагии усули сифатӣ ва миқдории таҳқиқот ва корҳои таҷрибавию озмоишӣ ташкил додааст».

Натиҷаҳои илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ бар пояи таҳлили амиқ ва ҳамаҷонибаи мушкилоти мавҷуда асос ёфтаанд. Ин таҳлил бо истифода аз нуқтаҳои назари таҳқиқоти бунёдии психологию педагогӣ ва методологӣ анҷом дода шудааст, ки ба таври мукаммал дарки масъала ва роҳҳои ҳалли онро фароҳам меорад. Натиҷаҳои бадастомада бо муваффақият дар фаъолияти

амалии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ҷорӣ карда шудаанд. Ин нишон медиҳад, ки таҳқиқот на танҳо аз ҷиҳати назариявӣ асоснок аст, балки дар амал низ самарабахш мебошад.

Навгонии илмӣ, ҳамчунин, дар тасвияти хулосаҳои мубрам ва мувофиқати онҳо ба шароити воқеии таълим зоҳир мегардад. Хулосаҳо на танҳо арзиши назариявӣ доранд, балки ба эҳтиёҷоти амалии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ҷавобгӯ мебошанд ва барои беҳтар намудани сифати таълим мусоидат мекунанд.

Арзиши баланди таҳқиқот дар он аст, ки он ба таври амиқ ва ҳамаҷониба масъалаи муҳимро омӯхта, усулҳои муосири таҳқиқотиро истифода бурда, дар амал натиҷаҳои мусбат нишон додааст.

Аз ин рӯ, бо дарназардошти ҳамаи ин омилҳо, метавон хулоса кард, ки натиҷаҳои дар диссертатсияи Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад бадастомада эътимоднок, дуруст ва ба таври кофӣ асоснок мебошанд. Онҳо метавонанд ҳамчун заминаи боэътимод барои таҳияи барномаҳои таълимӣ, дастурҳои методӣ ва таҳқиқоти минбаъда дар соҳаи педагогика ва илми кишвар хидмат кунанд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия.

Дар муқаддимаи диссертатсия довталаби дараҷаи илмӣ аҳаммияти мавзуи таҳқиқшавандаро асоснок карда, инчунин, дараҷаи омӯзиши онро арзёбӣ намуда, объекту мавзуи таҳқиқот, ҳадафу вазифаҳои он, асосҳои назарию методологӣ, навгониҳои илмӣ ва аҳаммияти назарию амалии онҳоро дар натиҷаи таҳлилҳо муайян намудааст.

Диссертатсияи Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дар ҳаҷми 202 саҳифа омода карда шудааст. Диссертатсия аз муқаддима, 3 боб, 9 зербоб, хулоса, рӯйхати адабиёт иборат аз 180 номгӯй, 3 диаграмма ва 8 ҷадвал иборат мебошад.

Асосҳои методологӣ, марҳилаҳо ва усулҳои таҳқиқот муайян шуда, навоварӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалӣ, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда ифода ёфтаанд. Довталаби дараҷаи илмӣ кӯшиш кардааст, ки тамоми таҳқиқоти пешинро, ки ба мавзуи мавриди баррасӣ иртибот доранд, ҷудогона тасниф намуда, муҳтавои онҳо ва мавқеи ҳар як пажуҳишро дар робита ба масъалаи таҳқиқ муайян ва ошкор созад.

Боби якум «Асосҳои назариявии ташаккули тафаккури таҳлилӣ» номгузорӣ гардида, аз се зербоб иборат мебошад. Зербоби якум «Ташаккули малакаҳои таҳлили таърихӣ ва методологияи он», зербоби дуюм «Шароитҳои психологию дидактикии ташаккули тафаккури таҳлилӣ» ва зербоби сеюм «Ташаккули тафаккури таҳлилӣ дар адабиёти методӣ» номгузорӣ карда шуда бо хулосаи боби якум ҷамъбаст шудааст.

Дар боби мазкур қайд гардидааст, ки дар тафовут аз донишҳои илмӣ, ҳофизаи таърихӣ дарки отифавиро дар назар дорад, ки ба фаъолияти таҳлилӣ бармеангезад. Ин тафовут ангезаи асосии амсиласозии вазифаҳо ва лоиҳаҳои педагогӣ дар муҳити фарҳангӣ барои таъмини муттасили фарҳангии байни наслҳо мебошад. Имрӯз аҳамияти амалии истифодаи самараноки он ва таъсири онҳо ба ҷанбаҳои гуногуни фаъолияти ҳаётии инсон аллакай аён аст. Ин бори дигар мубрамии мавзуи муайяншудаи таҳқиқоти диссертатсиониро тасдиқ мекунад. Ҳамчунин, нуқтаи назар ва мавқеъҳои гуногуни олимон – омӯзгорону психологҳо мавриди таҳлил карор дода шудааст, ки мавзуи таҳқиқ салоҳиятҳои асосӣ, моҳият ва вижагиҳои онҳо мебошад.

Боби дуюм, ки «Технологияи ташаккули ҳофизаи таърихӣ дар дарсҳои таърих тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ» ном дорад, баъзе тавсифоти беназири психологию педагогии барномаҳое, ки ба меъёрҳои низоми таҳсилот бо истифода аз воситаҳои иттилоотӣ ва технологияҳои инноватсионӣ ҷавобгӯ мебошанд ва дар омодасозии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ нақши муҳимро мебозанд, дар боби мазкур ба таври муфассал мавриди таҳлил қарор дода шудааст. Иброз карда шудааст, ки «иҷрои бомуваффақияти барномаҳо, инчунин, таъмин намудани дастрасии таҷҳизот ва аёниятҳои мувофиқро дар муассисаҳои таълимӣ тақозо мекунад. Ин раванд метавонад, маблағгузории молиявиро аз муассисаҳои таълимӣ ё ҳукумат барои таъмини захираҳои зарурӣ барои омӯзиш бо истифода аз технологияҳои муосир талаб кунад. Инчунин, фардикунонии таълим дар раванди технология ба воситаи методҳои интерактивӣ, платформаҳо, таълими онлайн ё нақшаҳои омӯзиши фардӣ ба роҳ монда мешавад». Боби мазкур низ аз се зербоб иборат мебошад.

Зербоби якум «Сарчашмаҳои тарҳрезии ҳофизаи таърихии тоҷикон дар мисоли омӯзиши ғояҳои педагогии ниёгон ва мутафаккирони муосир» номгузорӣ гардидааст.

Зербоби дуюм ба таҳлили «Амалияи мактабӣ ҳамчун технологияи иҷтимоии ташаккули ҳофизаи таърихӣ дар мисоли таҷлили ҷашнҳои миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон» бахшида шудааст.

Зербоби сеюм ба «Рушди таносуби ҳофизаи таърихии хонаводагӣ ва миллӣ дар шуури хонандагон» маълумот медиҳад.

Мақсади калидии ин зербоби таҳқиқот муайян кардани усулҳои самараноки таълим мебошад. Ин усулҳо барои иштироки фаъоли хонандагон, баланд бардоштани таъмини дарки амиқи мазмуни таълим ва ташаккули ҳофизаи таърихӣ барои мутобиқшавии бомуваффақият дар ҷомеаи муосир мавқеи махсусро ишғол мекунанд.

Боби сеюми диссертатсия ба амсилаи озмоишии ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ бахшида шудааст. Ин боб истифодаи самараноки васоити иттилоотӣ ва технологияи инноватсионӣро зимни баргузории корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ дар фаъолияти таълимии хонандагони муасиссаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ амиқтар таҳлил мекунад ва аз се зербоб иборат мебошад.

Муаллифи диссертатсия дар зербоби якуми боби 3 тавсифи усулҳои методӣ, шакл ва воситаҳои ташаккули тафаккури таҳлилӣ дар раванди омӯзиши фанни таърихро дар фаъолияти таълимии хонандагон таҳлил кардааст.

Дар зербоби дуюм бошад, унвонҷӯйи дараҷаи илмӣ ба масъалаи баргузории таҳқиқоти озмоишӣ таваҷҷуҳ зоҳир карда, ин масъаларо мавриди таҳқиқ қарор додааст.

Зербоби сеюми боби се бошад, таҳлил ва шарҳу тафсири натиҷаҳои таҳқиқоти озмоиширо рӯйи кор овардааст.

Ба андешаи мо, тавсифи муфассали озмоиши ташкилнамудаи муаллиф хеле арзишманд аст. Муаллиф қисми озмоишии таҳқиқотро бо расм, диаграмма ва ҷадвалҳо ғанӣ гардонидааст, ки бисёр аҳаммиятнок буда, натиҷаи корҳои озмоиширо ба таври аёнӣ нишон медиҳад. Натиҷаҳои корҳои озмоишии дар диссертатсия тавсифшуда оид ба самаранокӣ ва мувофиқи мақсад будани истифодаи корҳои анҷомдодашуда дар фаъолияти амалӣ шаҳодат медиҳанд.

Хулоса аз 16 банд иборат буда, тавсияҳои амалӣ оид ба натиҷаҳои таҳқиқот хеле арзишманд мебошанд.

Унвонҷӯйи дараҷаи илмӣ Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад ба хулосае омадааст, ки истифодаи воситаҳои технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ оид ба ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон хеле муҳим буда, бояд дар раванди таълиму тарбия дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон татбиқ карда шаванд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия.

Арзиши илмӣ ва амалии кори диссертатсионӣ дар навгонии илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот инъикос ёфтаанд. Мавзуи мавриди таҳқиқ вобаста ба аҳамияти илмиаш метавонад ба назария ва амалияи педагогика дар таълиму тарбияи насли ояндасоз саҳми арзишманд гузорад.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии диссертатсия дар мавзуи «Ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ» дар он аст, ки таҳқиқоти мазкур ба назария ва амалияи педагогика дар шароити ҷаҳонишавии саноатӣ саҳми арзишманд мегузорад. Дар замони ҳозира, рушди тафаккури таҳлилӣ барои муваффақияти хонандагон дар таҳсил ва ҳаёти оянда ниҳоят муҳим аст. Аз ин рӯ, ин таҳқиқот метавонад

роҳҳои навро барои истифодаи самараноки воситаҳои технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ дар раванди таълим пешниҳод намояд.

Аҳамияти илмӣ. Арзиши илмӣ ва амалии таҳқиқот аз навгонии илмӣ ва натиҷаҳои таҳқиқот бар меояд, ки нуқтаҳои зерин муаррифгари онанд:

- мавзуи интихобшуда ба таври лозима таҳқиқ ва коркард шудааст;
- методикаҳои аз ҷиҳати илмӣ асоснокшуда, дар асоси мушкилоти таҳқиқот муайян карда шудааст;
- аҳамияти методологӣ ва илмию амалии ин мавзуъ дар шароитҳои муосири низоми таҳсилоти миёнаи умумӣ, иттилоотонии ҷомеа мубрам ва саривақтӣ мебошад.

Аз ҷиҳати амалӣ, натиҷаҳои диссертатсия метавонанд барои омӯзгорон, муаллимони фаннӣ, методистон ва кормандони соҳаи маориф дар таҳияи барномаҳои таълимӣ, воситаҳои таълимӣ, дастурҳои методӣ ва маводҳои таълимӣ истифода шаванд. Таҳия ва татбиқи воситаҳои технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ дар таълим имкон медиҳад, ки раванди таълим ҷолибтар, фарогиртар ва мувофиқтар ба ниёзҳои хонандагони имрӯза гардад. Илова бар ин, таҳқиқот метавонад барои ташкили курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорон дар самти истифодаи технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ вобаста ба ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон дар таълим муфид бошад.

Аз ҷиҳати иҷтимоӣ, таҳқиқот метавонад ба баланд бардоштани сатҳи саводнокии иттилоотии ҷомеа мусоидат намояд. Илова бар ин, истифодаи воситаҳои технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ, ки ба фарҳанг ва забони маҳаллӣ мутобиқ карда шудаанд, метавонад омӯзиши таъриху фарҳанг ва эҳсоси ватандӯстиро дар байни хонандагон тақвият бахшад.

Хулоса, таҳқиқоти диссертатсионии Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад ба рушди устувори низоми таҳсилот тавассути воситаҳои технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ мусоидат намуда, ба татбиқи муқаррароти Стратегияҳои миллии рушди маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 мусоидат хоҳад кард.

Нашри натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзуи диссертатсия.

Мавҷудияти интишороти зиёд аз рӯйи мавзуи диссертатсияи Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дар мавзуи «Ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ» гувоҳи фаъолияти баланди илмӣ-таҳқиқотӣ ва асоснокии натиҷаҳои бадастомада мебошад.

Махсусан, бояд қайд кард, ки нуқтаҳои асосӣ, хулосаҳо ва тавсияҳои таҳқиқот дар 13 мақолаи илмӣ ба табъ расидаанд, ки аз ин шумора 5 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр шудаанд.

Дар маҷмуъ, шумораи зиёд ва сифати интишороти Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад аз рӯйи мавзуи диссертатсия далели пуррагӣ, асоснокӣ ва аҳамияти илмӣ ва амалии таҳқиқоти ӯ буда, ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ ба таври комил мусоидат менамояд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи муқарраргардида.

Тартиби таҳияи диссертатсия мутобиқ ба талаботи Дастурамал оид ба барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаҳои илмӣ – доктори фалсафа (PhD), номзади илм ва доктори илм таҳия шудааст.

Матни диссертатсия мутобиқ ба муқаррароти Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия, ки бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, № 493 тасдиқ шудааст равон, дақиқ ва бо забони тоҷикӣ ба таври босаводона таҳия гардида, сохтори он, ҷойгиркунии қисмҳои гуногун, пайвасти мантиқӣ ва муттасилии маводи илмӣ пурра риоя шудааст.

Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, инчунин, ба Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводи илмӣ, ки бо фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27.12.2024, №493 тасдиқ шудааст ҷавобгӯ мебошад.

Автореферат ва корҳои нашршудаи муаллифи диссертатсия ба дараҷаи кофӣ муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос мекунанд.

Бо вуҷуди баҳои мусбате, ки дар тақриз баён гардид, дар диссертатсияи мазкур баъзе камбудиҳо, ҳолатҳои баҳсталаб, ғалатҳои техникӣ, имлоӣ, оморӣ ҷой доранд, ки дар байни онҳо ҳолатҳои зеринро метавон ҷудо намуд:

1. Муаллиф оид ба истифодаи технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ дар ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон таҳқиқот гузаронида, дар диссертатсия маълумоти умумӣ овардааст. Хуб мешуд, ки дар доираи ҷалвал ё диаграмма оид ба натиҷаи таҳқиқот маълумоти асоснок ва васеътар пешниҳод мекард.

2. Ба назари мо, вазифаҳои таҳқиқ такмилро талаб менамояд. Дар феҳристи адабиёти истифодакардашудаи диссертатсия баъзе камбудиҳо ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо сифати кори диссертатсиониро баланд мекунад.

3. Хуб мешуд, ки нишод дода шавад, ки чӣ гуна дастгирии методӣ ба омӯзгорон дар истифодаи технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ дар

муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ барои рушди ҳофизаи таърихии хонандагон дар таълим мусоидат мекунад.

4. Дар матни диссертатсия ва автореферат баъзе ғалатҳои имлоӣ ва техникӣ вуҷуд доранд, ки ислоҳи онҳо ба манфиати кор мебошад.

Эродҳо ва камбудиҳои зикргардида, дар маҷмуъ аҳаммияти назарию амалии диссертатсияи мазкурро коста намекунанд ва ба муҳтавои кор таъсири манфӣ намерасонанд.

Дар маҷмуъ, диссертатсияи Аҳмадзода Салоҳиддин Аҳмад дар мавзуи «Ташаккули ҳофизаи таърихии хонандагон тавассути технологияи рушди тафаккури таҳлилӣ» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.5.1. Назария ва методикаи таълими таърих пешниҳод гардидааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи бандҳои 31,33,34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйроту иловаҳо Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 августи соли 2026, таҳти №591) тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси номбаршуда сазовор мебошад.

Муқарризи расмӣ:
доктори илмҳои педагогӣ, иҷрокунандаи
вазифаи профессори кафедраи педагогикаи
умумидонишгоҳии Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон Давлатзода Ҷамила

Имзои Давлатзода Ҷ.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон Шодихонзода Э.

Ҷ.М.

Суроғаи ҳуқуқии муассиса:
734024, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17,
тел.: (+992-37) 2 21 7711;
E-mail: https://tnu.tj

« 28 » сентябри соли 2026.